

ZİNA KRİZİ VE MEDYA-GÜDÜMLÜ BORSA:

BOŞ VAATLER, KARIŞ(TIRIL)AN KAFALAR, KAYBEDİLEN ULUSAL HAYSİYET

Alkan SOYAK

asoyak@marmara.edu.tr

Yalnızca Türkiye'de değil, dünyada da medya patronlarının borsa üzerinden siyaset yaptıkları ve ellerindeki medya gücünü paraya dönüştürecek her türlü oyuna borsayı da alet ederek, siyasi iktidarlar üzerinde baskı unsuru oluşturup, rant kollama faaliyetlerinde buldukları artık bilinen bir gerçek¹. Borsaların işleyiş mekanizmaları uzmanlık alanımızın dışında. Ancak basından takip ettiğimiz kadarıyla faaliyet hacmi oldukça düşük olan ve derinliği tartışılan Türk Borsasında, birtakım medyayla kol kola belirli bir grup sermaye, piyasanın kaderini etkileyecek güce sahip durumda². Bu yapı içerisindeki güven bunalımını yansıtırçasına, borsaya girmek isteyen şirket sayısında yeterli artışlar bir türlü gerçekleşmiyor. Böyle olunca oyuncular, hissedar olmaktan çok alınan kağıdın bir an önce değerlenmesini bekleyerek (ya da sağlayarak) spekülasyon peşinde koşuyorlar. Yüzlerce uzman çeşitli finansal analiz teknikleri kullanarak hisse senetlerinin düşme ve yükselme dönemlerini ve miktarlarını tahmin etmeye çalışsa da, iktisadi kriterlerden çok spekülasyon tavrılar borsada fiyatları belirliyor. Örneğin, yakın dönemde POAŞ hisseleri üzerine yapılan medya-güdümlü spekülasyonu ve aktörlerini

¹ Medya, borsa ve siyaset ilişkisi üzerine çeşitli ülke deneyimlerini aktaran bir yazı için bkz; <http://www.medyakoop.org/KoseYazilari.asp?ID=108&YID=36>

² Türkiye'deki medya patronlarının çeşitli alanlarda tekel oluşturması ve bu durumun potansiyel tehlikelerine dikkat çeken bir yazı için bkz; M. Kelkitlioğlu, Tehlikeli Satışlar, <http://www.yenisafak.com/arsiv/2000/mart/04/gundem.html>

hatırlayınız³. Borsada yer alan medya-güdümlü bu sayılı ama güçlü oyuncu kitlesi, geleceğe yönelik beklentilerin alınıp, satılmasıyla kontrolü altındaki kağıtların fiyatlarını düşürüp yükselterek, küçük oyunculardan kendilerine kaynak aktarıyorlar. Yine *birtakım medyanın* bir parçası olan çeşitli TV'lerde alttan-üstten geçen İMKB endeksleri ve bunların rüzgardan nem kapamış ve çıkışları, ekonominin en önemli ve tek çarkının yalnızca borsa olduğunu insanlara pompalıyor. İşte bu noktada *birtakım* medya patronlarının borsa üzerinden siyaset yapma ve rant arama faaliyetleri başlıyor. Borsa öylesine bir güç olarak sunuluyor ki, endeks düşmeye başladığında mevcut iktidarı da sallıyor; yükseldiğinde ise iktidarın gücüne güç katıyor. Böylesi bir rant kollama aracı, iktidarların başında *Demoklesin Kılıcı* gibi sallandıkça, siyasi iktidarlar medyanın kontrol alanına giriyor, medya-güdümlü borsa (medya) patronları ise siyasi iktidarlardan koparacağı rantı daha çabuk ve zahmetsizce elde ediyor.

Büyük ölçüde spekülasyon tavırlara dayalı olan Türk Borsasının endeksi ile *birtakım medya* aracılığıyla manipüle edilmeye çalışılan bazı sosyoekonomik ve siyasi kararlar arasında ise ilginç ilişkiler sergileniyor. Aklımıza gelen birkaç örneği sıralarsak; Irak'a asker gönderilmesi hususunda yaşanan *tezkere* tartışmalarını ve *Kıbrıs Sorununu* hatırlayalım. Tezkere çıkmadığı takdirde Borsa'nın çökeceği sinyalleri yollamıştı. Kıbrıs'ta ise referandumun hayır çıkması durumunda yine Borsa'nın çökeceği mesajları verilmişti. Bunun gibi bir çok kararda siyasi iradeye, medya aracılığıyla *borsa-itişli sinyaller* yollanıyor ve sonuçta endeks inerse de, çıksa da bir kesim hep kazanıyor.

Bugünlerde Borsa'nın şişirilmesi ve yeni potansiyel kaybedeceklerin Borsa'ya çekilmesi için *AB ütopyası* bir emme-basma tulumba olarak yine gündemdeki yerini aldı, hem de en 'zina'lısından. Beklentilerin manipüle edilmesi adına tamamen uydurma bir 'Zina Krizi'yle gündem işgal edildi; Borsa endeksi düşürüldü ve daha sonra yine uydurma bir

³ Bu konuda yandaki linki tıklarsanız hatırlamanızı kolaylaştırabilir.
<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2002/12/27/ekonomi/ekonomiprn1.html>

çözümle sorun halledilerek borsa patlatıldı. Asıl amacın ne olduğunu ise birkaç satır evvel söylemiştik. Ortada bir katrilyon TL'ye mal olduğu belirtilen ve ne olduğu anlaşılamayan, yalnızca kafaları karıştıran 'Suni Bir Kriz' var. Ancak sonuçta yine birçokları kaybetti ve birkaç kişi kazandı. Kaybedilen yalnızca bir katrilyon mu? Keşke öyle olsa. Bu suni krizin ve suni çözümün gündemde olduğu günlerde Milliyet Gazetesi'nden öğrendiğimize göre, Alman *Stern Dergisi* Türkiye ve AB ilişkilerini bir karikatürle bakın nasıl tasvir ediyordu⁴: Üzerinde AB'nin amblemi olan büyük bir kapı. Ve bu kapının köpekler için yapılmış olan alttaki küçük deliğinden, yanındaki Türk bayraklı bavuluyla sürünerek içeriye girmeye çalışan bir adam. Senaryo konusu AB ve Zina olan, medya-güdümlü borsa oyuncularını ve bazı siyasi aktörlerin rol aldıkları son oyundan geriye kalan izleri 24 Eylül 2004 tarihli gazetelerdeki değişik manşetlerden izlemek mümkün. Bu manşetler ve alt yorumları gazetelerin İnternet baskılarından alındığı için üyelik sistemi olan ve arşivi bulunmayan bazı gazetelere ulaşamamıştır. Bir bakın bakalım bu senaryoyu (bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde) *hangi aktörler* tamamlıyor.

24.9.2004 tarihli Bazı Ulusal Gazetelerin 'AB'yle Yaşanan Zina' Krizi Sonrasında Yazdıkları:

Yeni Şafak

Gitti, Çözdü, Geldi.

Ankara'da koparılan Türk Ceza Kanunu fırtınası, Başbakan Erdoğan'ın Brüksel ziyaretiyle son buldu. Meclis, TCK'yı 6 Ekim'den önce çıkaracak ve Günter Verheugen olumlu rapor verecek

Vatan Gazete

Harika Sonuç

Verheugen "Başbakan güvence verdi. Türkiye'nin önünde artık hiçbir ENGEL KALMADI" dedi

⁴ "Stern'den Irkçı Karikatür", *Milliyet*, 25 Eylül 2004.

Star Gazete

5 dakikada krizi çözdü.

Başbakan Erdoğan TCK geçecek dediği Verheugen'den Türkiye'nin önün yeni şart konulmayacak sözü aldı. TCK üzerinden sorun çıkarmak isteyenlerin hevesleri de kursağında kaldı.

Sabah

Biz Avrupalıyız.

Başbakan Erdoğan, AB ile Ceza Yasası krizini Brüksel'de yine kendisi çözdü. Attığı adımla AB hedefi 41 yıldır hiç olmadığı kadar yakına geldi.

Radikal

Rapor Tamam Sıra Kararda

Başbakan, AB ile krizi, zina suç haline getirmekten vazgeçerek bitirdi. Verheugen de müjdeyi şu sözlerle verdi: Artık müzakere tavsiye etmemiz için Türkiye'nin tamamlaması gereken bir şart yok

Milliyet

AB Kapısı Açıldı.

Erdoğan Verheugen'e TCK'yı Ekimden önce zina maddesi olmaksızın geçireceğiz ancak başka şart istemeyiz mesajı verince hiç sorun kalmadı.

Milli Gazete

Efelik sökmedi.

'İçişlerimize karıştırmayacağımız' AB'ye, tam teslim olduk. Türkiye'ye iki günde 1 katrilyona malolan zina tartışması sırasında "AB işlerimize karışamaz" çıkışını yapan Başbakan, Verheugen karşısında yelkenleri suya indirdi.

Hürriyet

Yolumuz Açıldı.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Brüksel gezisinde zina pürüzü aşıldı. Erdoğan, TCK için söz verince, Avrupa Birliği yeşil ışık yaktı. TBMM pazar günü olağanüstü toplanıyor.

Akşam

Tam Yol Avrupa.

Brüksel'de tarihi uzlaşma. Erdoğan, TCK'yı zinasız çıkarma sözü verdi. Verheugen AB kilidini açtı: Engel kalmadı. Müzakere tavsiye edeceğiz

Güneş

Yanlış hesap Brüksel'den Döndü.

Kritik zirveden beklenen oldu! Erdoğan, zina inadından vazgeçince, Verheugen, 'Artık tarih için engel kalmadı' diyerek Türkiye'nin önünü açtı

Evrensel

Erdoğan boyun eğdi.

Türkiye'yi haftalardır zina tartışması ile meşgul eden ve "AB bizim işlerimize karışamaz" diyen Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, AB'nin bütün şartlarına boyun eğdi. Dün AB Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen ve AB yetkilileri ile görüşen Erdoğan, TCK'nın zina düzenlemesi olmadan Meclis'ten geçeceği sözünü verdi.

Birgün

2013'e kadar planda yoksunuz.

AB'nin Genişlemeden Sorumlu Üyesi Günter Verheugen, Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikleri "yüzyılın işi" olarak değerlendirdi. Verheugen AB bütçesi dolayısıyla, 2013 yılına değin Türkiye'nin AB'ye alınması konusunda bir plan bulunmadığını savundu

Yeni Asya

Verheugen: Güvence aldık.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile biraraya gelen Avrupa Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Günter Verheugen, Erdoğan'dan tam güvence aldığını belirtti.

Türkiye

Brüksel'den rekor geldi

Geçtiğimiz hafta TCK gerginliği yaşayan piyasa, dün kilitlendiği Brüksel'den gelen mesajla, sıçramasını yaptı. Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Brüksel temaslarına odaklanan piyasa, Erdoğan'ın "Problem kalmadı" ve Verheugen'in "Türkiye yapması gerekenlerin hepsini yaptı. Raporun önünde engel yok" açıklamasıyla büyük bir moral kazandı. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Endeksi, ikinci seans açılışında 22 bini aşarak tarihi zirveler yaptı.